

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 78/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikönpäällikkö Kent Wilska, ulkoministeriö
- johtava erityisasiantuntija Kimmo Sinivuori, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä allekirjoitetun laajennetun puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Laajennetun puitesopimuksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten välistä suhdetta poliittisen vuoropuhelun, yhteistyön ja kaupankäynnin alueilla vastavuoroisuuteen ja yhteiseen etuun pohjautuen. Sopimus korvaa voimaan tullessaan osapuolten välillä aiemmin tehdyt assosiaatiosopimuksen ja väliaikaisen kauppasopimuksen.

Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä, johon mennessä osapuolet ovat viimeksi ilmoittaneet toisilleen sopimuksen voimaan saattamisen edellyttämien sisäisten menettelyjensä päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaan saattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välillä allekirjoitetun laajennetun puitesopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

EU:n ja Chilen välinen aiempi sopimussuhde perustui vuonna 2002 tehtyyn assosiaatiosopimukseen. Assosiaatiosopimuksen tekemisen jälkeen niin EU:n kuin Chilen asema kansainvälisessä yhteisössä ja yhteistyössä on muuttunut, ja assosiaatiosopimusta on haluttu modernisoida heijastamaan paremmin osapuolten välisiä suhteita ja rooleja kansainvälisessä yhteisössä sekä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia mukaan lukien uudet globaalit haasteet. Alun perin neuvoteltiin vain yhdestä sopimuksesta, joka olisi tullut voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot, EU ja Chile olisivat hyväksyneet sopimuksen sisäisten menettelyidensä mukaisesti. Kauppaa ja investointien markkinoille pääsyä koskevat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat määräykset päätettiin kuitenkin eriyttää väliaikaiseen kauppasopimukseen, jotta nämä määräykset saataisiin nopeammin voimaan. Väliaikainen kauppasopimus tuli voimaan 1.1.2025. Valiokunta pitää valittua menettelytapaa oikeana. Väliaikaisen kauppasopimuksen voimassaolo päättyy, kun laajennettu puitesopimus tulee voimaan.

Ulkoasiainvaliokunta pitää laajennetun puitesopimuksen aikaansaamista Chilen kanssa myönteisenä ja tärkeänä asiana. On hyvä, että hallituksen esityksen kirjausten mukaisesti sopimuksen läpileikkaavana teemana on demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja oikeusvaltioperiaatteen sekä joukkotuhoojaseiden leviämisen estämistä koskevien lausekkeiden kunnioittaminen.

Laajennetulla puitesopimuksella pyritään tiivistämään osapuolten välistä vuoropuhelua ja tiivistämään yhteistyötä useilla aloilla. Chilellä on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa yhteisiä tavoitteita muun muassa monenkeskisen kansainvälisen yhteistyön ja vapaan kaupan suhteen. Tämä huomioiden vuoropuhelun ja yhteistyön vahvistumisen voidaan katsoa edesauttavan myös Suomen intressejä ja tukevan Suomen toimintaa kansainvälisissä yhteyksissä. EU:n ja Chilen välisen turvallisuusyhteistyön tiivistäminen edistää molempien sopimusosapuolten sisäistä turvallisuutta. Suomen kannalta positiivisia vaikutuksia on muun muassa terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa sekä joukkotuhoojaseiden leviämisen estämistä koskevalla yhteistyöllä.

Saadun selvityksen mukaan neuvotellulla sopimuskokonaisuudella ei ole merkittäviä vaikutuksia valtion talousarvioon, mutta sillä on myönteisiä vaikutuksia EU:n ja Chilen välisiin kaupallisiin suhteisiin sekä yhteistyöhön. Sopimuskokonaisuus avaa uusia mahdollisuuksia kaupalle ja investoinneille ja helpottaa suomalaisten yritysten tuotteiden ja palveluiden pääsyä Chilen markkinoille.

Sopimuksen on tähän mennessä hyväksynyt kansallisesti kymmenen EU:n jäsenvaltiota. Saadun selvityksen mukaan Euroopan unionin neuvosto tekee päätöksen sopimuksen tekemisestä unionin puolesta todennäköisesti vasta sen jälkeen, kun sen kaikki jäsenvaltiot ovat ensiksi ilmoittaneet kansallisten menettelyiden loppuun saattamisesta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tämän arvioitiin kestävän vielä pitkään, ja neuvoston oikeuspalvelu

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2025 vp

hakee parhaillaan oikeudellista ratkaisua sille, että sopimus voisi tulla asteittain, jäsenmaakohtaisesti voimaan. Euroopan parlamentti on antanut hyväksyntänsä sopimuksen tekemiseksi 9. helmikuuta 2024. Chile on osaltaan ilmoittanut saattaneensa loppuun sopimuksen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 78/2025 vp tarkoitetun sopimuksen siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 78/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 16.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Wille Rydman ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Tuula Vätönen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala